

Beste leden en relaties,

Wanneer jullie deze nieuwsbrief lezen hebben we de *Kruisdagen* al weer achter ons gelaten. Kruisdagen? Wat was dat ook al weer?

De Kruisdagen zijn de drie dagen voor Hemelvaartsdag, het zijn boetedagen waarop gesmeekt wordt voor de vruchten der aarde. Met het kruis voorop onder het zingen van de litanie van alle Heiligen werd er rond de kerk of door de velden getrokken om Gods zegen af te smeken over de vruchten op het veld.

Het gebruik om de drie dagen voorafgaand aan Hemelvaartsdag kruisdagen te noemen en evenzeer te zien als biddagen voor het gewas, stamt uit de vijfde eeuw. Ze werden ingesteld door bisschop Mamertus (nu

een van de IJsheiligen) in het Franse Vienne. Later werd dit gebruik in Rome overgenomen, om zich tegen het einde van de Middeleeuwen over heel Europa te hebben verspreid.

Volgens een Reuselse boerenwijsheid mag je met de kruisdagen geen bonen zetten, anders krijgen ze geen hart.

Maar of de bonen nu al wel of niet in de grond zitten, onze lezers hoeven voor de nodige nieuwtjes, feiten en heemkundige wetenswaardigheden niet te wachten tot de bonen geplukt kunnen worden. De mei aflevering van onze nieuwsbrief ligt hierbij al weer voor je.

Bestuur en Werkgroep Communicatie.

Inloopmogelijkheden HWR Heemkamer

Recent zijn we gestart met een inloopavond in onze Heemkamer in MFA de Kei voor de inwoners en alle belangstellenden die geen mogelijkheid hebben om ons in de ochtend te bezoeken.

Wij willen hierbij al onze lezers nogmaals attent maken op onze bezoektijden op maandagavond van 19.00 tot 20.30 uur en dinsdagochtend van 10.00 tot 12.00 uur en hen

uitnodigen hun heemkundige vragen met ons te komen bespreken. Je kunt bij ons terecht voor informatie over heden en verleden van het Reusels heemgebied, je eigen streek en de hier wonende mensen en bent meer dan van harte welkom.

Open Torendag in de kerk van Reusel

De Sint Clemens Parochie en de HWR hebben zondag 25 mei 2025 de handen ineengeslagen om bezoekers de mogelijkheid te bieden de kerktoren te bezoeken en zelfs te beklimmen. Dit zorgde voor een onvergetelijke dag waarbij cultuur, geschiedenis en gemeenschapszin centraal stonden.

Onder wisselende weersomstandigheden mochten we een bevredigend aantal bezoekers verwelkomen die een boeiend programma werd voorgeschoteld.

Foto: Harrie Tuerlings

Er werd een diaprojectie vertoond met prachtige foto's van de rijke geschiedenis van de kerk die daardoor tot leven kwam. Pastoor David

van Dijk gaf twee rondleidingen aan aandachtige toehoorders waaronder enkele gezinnen met kleine kinderen. Daarbij gaf hij een diepere kijk op het dagelijks leven van de parochie in het verleden en hij stipte ook de historische betekenis van de kerk aan.

Het in 1995 door de HWR uitgegeven boek “Acht eeuwen kerken in Reusel” over de geschiedenis van de kerk werd ook te koop aangeboden. Mocht je belangstelling hebben voor een exemplaar (tijdelijk voor € 10), laat het ons weten: secretaris@heemkundereusel.nl

Een letterlijk en figuurlijk hoogtepunt van de Torendag was het beklimmen van de 35 meter hoge kerktoeren wat een adembenemend uitzicht bood over de wijde omgeving. Oorspronkelijk was de Reuselse kerktoeren 65 meter hoog, maar op 28 september 1944 werd de torenspits door een Brits kanon naar beneden gehaald.

Foto: Harrie van Eekert

Tevens was het de ideale gelegenheid om de imposante klokken in de klokkenstoel te aanschouwen: de grootste O.L. Vrouw (1187 kg), de tweede Willibrordus (734 kg) en de derde Wilhelmus (517kg).

De “Open Torendag” was een succes en heeft geleid tot een inspirerende en leerrijke dag voor alle bezoekers.

Thema-avond in onze Heemkamer

Op vrijdag 16 mei presenteerde onze collega Riny Swaanen uit Hooge Mierde voor onze leden een lezing met de titel “Hooge Mierde, Lage Mierde, Hulsel en Reusel, een reis door ruimte en tijd”.

Op een vlotte wijze, ondersteund met zinvolle visuele informatie, schetste zij een beeld van het ontstaan en gebruik van het landschap en de woonomgeving door de bewoners van onze vier dorpen.

In het tweede deel van haar presentatie kwamen korte verhaaltjes aan de orde die zich in vroeger eeuwen (tot 1448) in onze 4 dorpen hebben afgespeeld. Dus het leven van die mensen in dat landschap.

Een boeiende voordracht waar met veel aandacht naar geluisterd werd en na afloop werd afgesloten met een sociaal HWR-samenzijn.

Jeugd van basisschool De Torelaar maakt kennis met haar erfgoed

Nadat onlangs groep 8 van basisschool De Klimop bij de Heemkunde Werkgroep Reusel op bezoek kwam, meldde nu basisschool De Torelaar zich. Op 21 en 22 mei maakte een aantal van onze leden een "rondje centrum" met hen.

Het bezoek was een verlengstuk van hun thema WO II. Daar voegden wij een blik op enkele nu nog zichtbare littekens van de oorlog aan toe. Samen met foto's van het oude centrum namen we ze mee naar de Bevrijdingsdagen in 1944 van ons dorp. Zoals bijvoorbeeld de man tegen man-gevechten bij de kerk, de kapotgeschoten torenspits en natuurlijk de verschrikkelijke explosie van de munitiekar.

Het WO II-thema in Reusel bood leerlingen verrassende inzichten in andere historische onderwerpen tijdens de rondwandeling. De tram was vroeger belangrijk voor de lokale economie,

en internaten beïnvloedden het onderwijs. We bespraken ook de markeringen van de oude Romaanse kerk en de situatie van de voormalige Hoofdstraat.

Terug in de Kei volgde nog een korte quiz. Hierin werd de opgedane kennis getest en moest er hier en daar gegokt worden. De winnaar werd beloond met een gouden HWR-kei. Al met al een activiteit die voor herhaling vatbaar is.

De nieuwe Schééper is weer in aantocht.

Dezer dagen verschijnt het nieuwste nummer 145 van ons kwartaalblad 'de Schééper'. In deze uitgave natuurlijk weer diverse interessante heemkundige verhalen. Daarbij staan veel oude foto's afgebeeld, zodat het niet alleen een interessant lees-, maar ook weer een mooi kijkblad is geworden.

Welke onderwerpen komen er deze keer zoal aan bod?

- * Voor de echte Reuselnaar ging Thijs van der Zanden deze keer op de koffie bij de 71-jarige Rens van Herpt, de derde van het uit zeven kinderen tellende gezin van Jan van Herpt, geboren te Elshout en zijn vrouw Anneke van Wotje Dirkx aan de Hoeven te Reusel.

- * In 1794 trok ambtenaar en belastinghervormer Caspar van Breugel door onze regio om met eigen ogen te zien hoe het er economisch voorstond. Op zijn rondreis deed hij ook Reusel aan. Hij zag een sterk verarmd dorp. De enige bestaansbron voor vrijwel elke inwoner was de landbouw en dat stelde toen niet erg veel voor. Het was dan ook niet verwonderlijk, dat een groot deel van de bevolking in bittere armoede leefde. Jos Castelijns heeft nader onderzoek verricht.

* Aan de Turnhoutseweg in Reusel staat een bijzonder huis, dat in de volksmond 't Paviljoen wordt genoemd. Het werd gebouwd aan het eind van de Eerste Wereldoorlog in 1918 door de rijke Rotterdamse zakenman Hendrik Jan Knottenbelt. Hij gebruikte het als jachtpaviljoen. Bernard Fleerackers heeft zich verdiept in de rijke geschiedenis van het huis en haar bewoners.

* In "Witte nog van vruger" gaat Wil Gijbels in op gewoontes van vroeger, zoals hij die zelf beleefd heeft. In de vorige eeuw was roken in Reusel, net als elders, enorm populair. Het was een tijd waarin dit nog sociaal geaccepteerd was en bijna iedereen deed het. Naast roken heeft ook alcohol een rijke historie in Reusel. En over de gezondheidsaspecten maakte men zich toen nog niet zo druk.

* In zijn natuurrubriek schrijft Jos Laarakker deze keer over hazen en konijnen. Vroeger was het een sport om ze te verschalken. De stropersverhalen in Reusel en omstreken zijn alom bekend. Er mag trouwens nog steeds op worden gejaagd. Ook bestaan er veel spreekwoorden en gezegden omtrent deze dieren.

* Onder het motto: "de HWR gaat met de tijd mee" verzorgt Hans Loonen vanaf nu in de komende afleveringen een podcast met een voorgelezen verhaal en/of gedicht door Jaon Jansen (Reusel 1924-2012). Jaon van Triene, zoals hij in Reusel genoemd werd, was een geboren verteller. Door de QR-code te scannen kun je luisteren naar door hemzelf voorgedragen verhalen en gedichten.

Om de kosten te drukken zijn we nog steeds op zoek naar nieuwe abonnees. Voor € 16,- (buiten Reusel exclusief verzendkosten) ontvangt u het blad 4 keer per jaar. Op die manier blijft u op de

hoogte van de geschiedenis van Reusel.

Misschien vindt u het leuk om een abonnement als cadeautje te geven aan ouders, grootouders of vrienden. Aanmelden kan per e-mail: adminscheeper@heemkundereusel.nl.

Vraag aan onze lezers

Onlangs werden wij geconfronteerd met een vraag over een stukje gereedschap/werktuig waarop wij na intensief zoeken door onze werkgroepen, nog steeds geen bevredigend antwoord gevonden hebben.

Dat is de reden dat wij onze lezers de vraag willen voorleggen om tot een juiste antwoord te komen voor onze vragensteller.

Ken je het gereedschap op de foto en weet je wat de bedoeling daarvan was en hoe er mee gewerkt werd, laat het dan even weten aan secretaris@heemkundereusel.nl.

In een volgende nieuwsbrief zullen we je kennis delen met onze lezers, waarvoor dank.

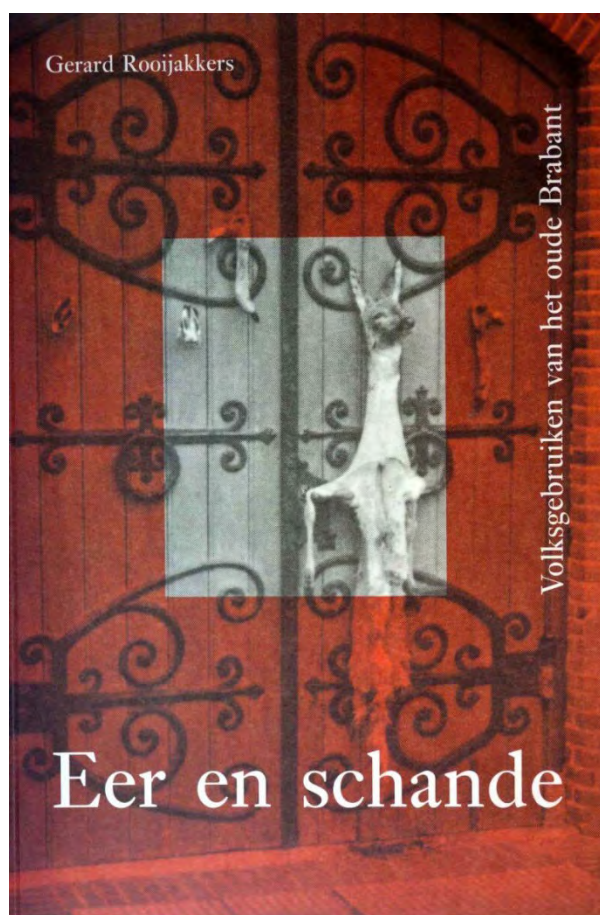
Uit de bibliotheek van de HWR

Eer en schande

Volksgebruiken van het oude Brabant

Auteur: Gerard Rooijackers.

Het boek 'Eer en schande' van de cultuurhistoricus Gerard Rooijackers, dat voortvloeit uit een radio-serie van Omroep Brabant, is geschikt voor een breed publiek. Het boek leest vlot en is geïllustreerd met veel kleurrijke kinderprenten. Zo komt de geschiedenis van het zondags pak ter sprake, wordt ingegaan op eer en schande bij Brabantse vrijsters en wordt de religieuze volkscultuur belicht aan de hand van levenslooptrielen en de bestrijding van het vloeken.

Uit de Inhoudsopgave:

Het 'Brabants eigene' in historisch perspectief - Spinningen en labbayen: de houseparties van het oude Brabant - De mei planten: nachtlopen en venstervrijen - Kwanselbieren: de meid losschieten - Kramen en kinderfeesten: met den krommen errem - Begrafenissen in Brabant: over uitvaarten en zuipvaarten - De dag des Heren: het zondagspak - Kermis en carnaval: bekkesnijden

en ganswerpen - De eer van de vogel: schuttersgilden - Vloeken en tieren: God ziet mij.

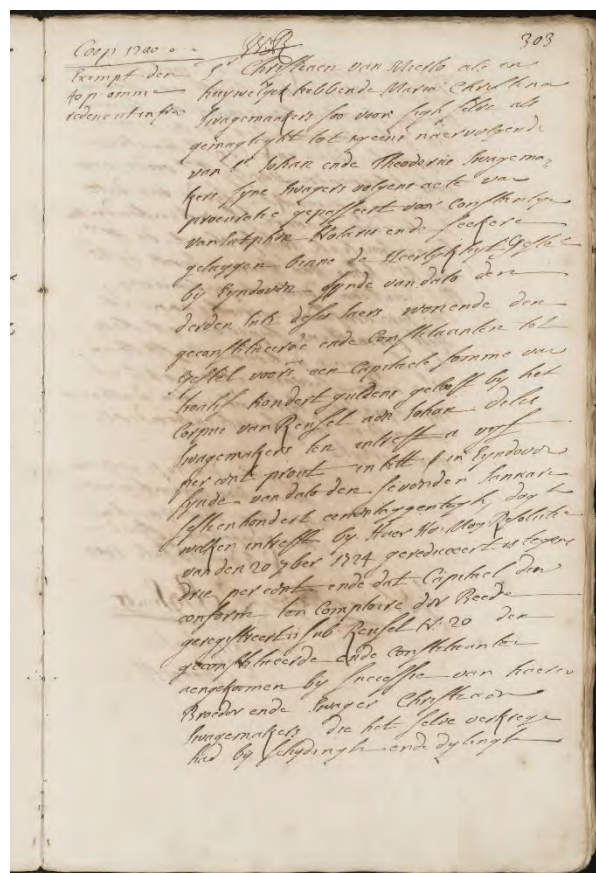
Rijk geïllustreerd in kleur, 176 pagina's.
Nijmegen: Uitgeverij SUN, 1995.

Uit het HWR archief

Schultbrief van Reusel aan Hendrick en Maria Aerts

[18 mei 1718]

Schepenbank Bladel inv 40 folio 30 - 31

Eenen schepene schultbrief tot laste van den dorpe Reusel.

Compereerde voor schepenen in Reusel Joan Verspaendoncq procureur ende inwoonder alhier den welcken verclaerden tijt speciale last ende macht hem gegeven bij Wijnandus Aerts ergenaem van juffrouw Maria Aerts in haere leven inoonder der vrijheijt Eersel te cederen transporter en in erfelijcken rechte over te geven aen ende ten behoeve van juffrouw Pieterella Nieuwuijk inwoonder tot Waelwijck eenen schepene schultbrief staende tot laste van den dorpe Reusel quartiere van Kempelant, verleeden en gepasseert bij schepenen ende geerfdens alvast den 10e augustus 1689 ten

*behoefte vande voornoemde Maria Aerts ende
sinjoor Hendrick Aerts haeren broeder ider voor de
hellichte monterende ter somme van vierhondert
guldens, tot dien overgeevende den transportant den
originelen schultbrief bekenden voor de hellichte ten
somme van tweehondert guldens voldaan en betaelt
te sijn, verclaerende geen actie recht oft presentie
daer meer aen te hebben, gelovende dit cederen,
transporteren en erfelijk overgeven te houden voor
goet ende van waerden onder verbant van sijn
persoon ende goederen present ende toecomende.*

*Actum Reusel voor Hendrick Kerckhofs ende Jan
van der Looch schepenen op den 23e maj 1718.*

Vooruitblik presentatie geschiedenis Philips in MFA de Kei

In het najaar, op 20 oktober 2025, presenteert
HWR een informatieavond over de geschiedenis
van Philips.

Heel veel inwoners hadden of
hebben nog een band met Philips.
In het verleden gingen drommen
werknemers vanuit de Kempen en
België dagelijks per VIPRE bus
richting Eindhoven en 's avonds
weer huiswaarts. En al werkte je niet bij Philips,
iedereen kent de bekende gloeilamp, de radio of
andere geluidsdragers, de Philishave en in latere
tijden de televisie. Tegenwoordig ligt de mondiale
focus van Philips op hoogwaardige apparatuur
voor de medische wereld.

Het zal voor onze lezers, maar ook voor alle
inwoners van de Nederlandse en Belgische
Kempen, een ware reis terug in de tijd worden;
een levendige herbeleving van ons erfgoed.

Blokkeer de datum in je agenda, nadere
informatie volgt in onze nieuwsbrieven en in de
regionale pers.

Mariagrot geschonken aan parochie Reusel

Recent werden wij benaderd met de vraag of wij
een "Mariagrotje" wilden of konden gebruiken
binnen onze HWR-collectie.

Het was een grotje, gemaakt met allerlei stenen
die meegebracht waren door het gezinshoofd
tijdens reizen over de gehele wereld.

Door ruimtegebrek binnen onze HWR hebben wij
echter niet de mogelijkheid dit aanbod op een
goede plaats te etaleren dus startten wij snel een
zoektocht binnen ons netwerk naar een plek
waar de grot goed tot haar recht kon komen

Gesprekken met onze pastoor waren vruchtbaar.
Hij bood ons een mooie rustige plaats aan op het
parochiële kerkhof waar de grot inmiddels is
geplaatst en waar de bezoekers even kunnen
reflecteren en mediteren indien gewenst.

Romeinse nederzetting in Reusel

Op 28 februari 2024 heeft RAAP (Regionaal
Archeologisch Archiverings Project) in opdracht
van de gemeente Reusel-de Mierden een
archeologische opgraving uitgevoerd in het kader
van het project 'Reusel-Kruisstraat 59'. Dit
onderzoek is inmiddels afgerond en inmiddels is
er een start gemaakt met het bouwproject van 14
patiobungalows. Het rapport van dit onderzoek is
ook gereed. In 2008 is binnen het plangebied al
een archeologische opgraving uitgevoerd. De
auteur van het rapport, drs. M. (Martijn) Bink

heeft aangeboden om een lezing te houden voor HWR Reusel, zodra hierover meer bekend is krijgen jullie hierover informatie.

Onderstaande tekst is een gedeeltelijk citaat uit het rapport wat door RAAP is gepubliceerd naar aanleiding van het onderzoek:

Tijdens de opgraving aan de Kruisstraat 59 is een perceel van ca. 265 m² opgegraven dat aansluit op de opgraving van BAAC uit 2008. Hoewel het onderzoek zelf al een groot aantal sporen heeft opgeleverd is het vooral van belang om deze sporen in relatie tot de eerdere opgravingen te interpreteren. In de sporen zijn een huis, twee spiekers en mogelijk het oostelijke uiteinde van een tweede huis te herkennen. Opvallend is, dat het huis haaks georiënteerd lijkt te zijn op de overige gebouwen in de nederzetting. Hiermee zou dit het eerste huis in de nederzetting zijn met deze oriëntatie. De reconstructie van het huis is nog enigszins onzeker, omdat de sporen slechts deels bewaard zijn gebleven en vanwege de afwijkende oriëntatie. Huizen met een oriëntatie die haaks op de gangbare oriëntatie van de nederzetting zijn gebouwd komen vaker voor in Romeinse nederzettingen. Vaak is hierbij sprake van een nederzetting met een (in ieder geval tijdens een fase) rechthoekige uitleg. Er zijn echter ook enkele nederzettingen waar slechts één haaks georiënteerd huis is aangetroffen.

Het onderzoeksgebied lijkt deel uit te maken van het noordelijkste erf van de nederzetting. Op dit erf zijn dertien gebouwen gereconstrueerd, deels bijgebouwen en deels huizen. Deze gebouwen hebben hier tussen ca. 70 tot 250 na Chr. opeenvolgend gestaan. In de huidige reconstructie van de nederzetting zijn 32 huizen herkend. Daarbij is ongeveer 70 % van de nederzetting onderzocht. Aan de hand hiervan kan een schatting worden gemaakt hoeveel

huizen de nederzetting heeft geteld. Het totaal aantal huizen komt dan op 41, waarbij de nederzetting ReuselZuid een van de nederzettingen met de meeste huizen op de zandgronden is. Deze huizen zullen echter niet allemaal gelijktijdig hebben bestaan. Op het hoogtepunt zal de nederzetting vermoedelijk uit zes gelijktijdige boerderijen hebben bestaan.

AWEG Arendonk onthult nieuw oorlogsmonument

Op zaterdag 10 mei werd door onze vrienden van AWEG, in bijzijn van burgemeester en schepenen van Arendonk, langs de kanaaldijk een nieuwe informatief herdenkingspunt onthuld. Een oorlogsmonument bestaande uit vier infozuilen. Op deze plaats werd aan het einde van de oorlog het hardst gevochten en het monument is een herdenking van de bevrijding van Arendonk, met bijzondere aandacht voor de 18 Britse militairen die er sneuvelden.

De vier zuilen zijn bovendien een verlengstuk van de fietsroute “Littekens van bange dagen” die wij samen met AWEG realiseerden in oktober 2024.

Meer informatie hierover op onze website en via Visit Reusel.

Boek – ‘Het andere verhaal’

Het andere verhaal presenteert 28 verhalen over Noord-Brabant en de Noord-Brabanders tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ze belichten die aspecten waarin Noord-Brabant zich onderscheidt van de rest van Nederland. Ook de verschillen tussen regio's en tussen stad en

platteland komen aan bod. Het 'andere' houdt ten slotte in, dat de focus ligt op meerstemmigheid: het maakte nogal wat uit in welke positie iemand de oorlog meemaakte, als man of vrouw, oudere of jongere, als lid van een meerderheids- of juist een minderheidsgroep.

Door het delen van deze verhalen krijgen we een genuanceerder beeld van het verloop van de oorlog in Noord-Brabant. Welke gevolgen had die voor uiteenlopende groepen mensen? Welke keuzes maakten zij en wat was hiervan de impact op volgende generaties? Hoe werd binnen families de herinnering doorgegeven – of juist niet? Het doel is herinneringen levend te houden, nieuwe inzichten te bieden en de ervaringen van toen te verbinden met de uitdagingen van vandaag. Deze uitgave kwam tot stand in het kader van Brabant Herinnert.

Het boek is vanaf 2 mei tot en met 31 juli met korting bij Erfgoed Brabant verkrijgbaar of te bestellen voor € 24,50, exclusief verzendkosten. Daarna bedraagt de verkoopprijs € 29,50. Voor bestellingen kunt u terecht op:

info@erfgoedbrabant.nl.

WieWasWie gaat vernieuwen

Op 20 mei vond de jaarlijkse WieWasWie-deelnemersdag plaats. Met 36 deelnemers van 20 verschillende archiefinstellingen was het een goedbezochte middag. Dit keer stond de vernieuwing van WieWasWie centraal, en hoe ze als archiefinstellingen linked data kunnen inzetten om tot digitaal verbonden erfgoed te komen.

Linked data is de standaard om digitale collecties aan elkaar te koppelen en wereldwijd te kunnen delen. Door alle datasets met elkaar te verbinden, worden ze niet alleen waardevoller, maar ook gemakkelijker toegankelijk voor gebruikers.

Ook voor de nieuwe WieWasWie gaan ze gebruik maken van linked data. Hiervoor heeft het CBG in samenwerking met experts uit het veld het datamodel PiCo (persons in context) ontwikkeld. Met PiCo is het mogelijk om uit de persoonsvermeldingen, die via WieWasWie worden aangeboden, geautomatiseerd, unieke, historische personen te reconstrueren.

Ken jij het digitale evenement 'Familiegeschiedenis vandaag en morgen' al?

In Nederland en België worden er al jaren verschillende leuke, interessante en inspirerende evenementen op het vlak van genealogie en familiegeschiedenis georganiseerd. Veruit de meeste evenementen, zoals Famillement vinden meestal alleen in fysieke vorm plaats. Hoewel, tegenwoordig wordt er voorzichtig ook geëxperimenteerd met hybride vormen.

Wellicht dat je er al van hebt gehoord, de Vlaamse organisaties Histories vzw en Familiekunde Vlaanderen zijn met "Familiegeschiedenis vandaag en morgen" in dit

gat van digitale evenementen gesprongen. Dit evenement, dat op donderdag 22 mei 2025 voor de tweede keer werd georganiseerd, was volledig digitaal bij te wonen.

Tijdens het online evenement doken verschillende experts in de nieuwste trends en tools binnen genealogisch onderzoek. Meer dan 250 deelnemers volgden het programma live mee achter hun scherm. Zowel beginnende als doorgewinterde genealogen lieten zich inspireren door nieuwe onderzoeksmogelijkheden en innovatieve digitale hulpmiddelen.

(Her)bekijk hier de presentaties en ontdek wat er allemaal mogelijk is in het genealogisch onderzoek van vandaag en morgen:
<https://histories.be/nieuws/dit-was-de-tweede-editie-van-familiegeschiedenis-vandaag-en-morgen/>

Enkele interessante presentaties:

- AGATHA, de online zoekmachine van het Rijksarchief
- Ontdek waaraan je voorouders overleden zijn
- Een 'crimineel' in de familie?!
- AI-tools voor de moderne stamboomonderzoeker
- Octopus, het genealogische zoekplatform van Familiekunde Vlaanderen

Familiegeschiedenis is populair

Zestig procent van de Nederlanders is geïnteresseerd in de eigen familiegeschiedenis; één op de vier zegt er zelfs veel belangstelling voor te hebben. Dat blijkt uit onderzoek van bureau Norstat, uitgevoerd in opdracht van het CBG|Centrum voor familiegeschiedenis. Een vijfde van de Nederlanders heeft zelf weleens stamboomonderzoek gedaan. Bij mensen met een migratieachtergrond ligt dat aantal aanzienlijk hoger: 33 procent is actief op zoek gegaan naar zijn of haar familiegeschiedenis.

Het onderzoek is uitgevoerd ter gelegenheid van het 80-jarig jubileum van het CBG. Hieruit blijkt verder dat bijna de helft van de Nederlanders iemand in de familie heeft die zich met genealogisch onderzoek bezighoudt:
<https://cbg.nl/actueel/onderzoek-toont-aan-familiegeschiedenis-is-populair/>

Nieuws vanuit de Kempencollectie

Verschillende musea en heemkundekringen uit de Kempen waaronder ook onze HWR hebben zich verenigd in de Kempencollectie. Via de gezamenlijke website <https://kempencollectie.nl/> kun je digitaal grasduinen tussen ruim 40.000 objecten.

Regelmatig zullen er in deze nieuwsbrief berichten van onze partners te vinden zijn.

Cultuurhuis Bergeijk

Onlangs was er weer een bijeenkomst van alle collectiebeheerders van de Kempencollectie. Ontzamelen en uitwisselen van collectiestukken behoort tot één van de gezamenlijke activiteiten van de deelnemers aan de Kempencollectie. Door de HWR werd aan Cultuurhuis Bergeijk een vitrinekastje geschonken.

Bij de verhuizing van de HWR naar MFA De Kei waren een aantal attributen niet meer te plaatsen. Daar hoorde ook dit klein kastje bij waarin het proces van katoenvazel naar draad wordt gevisualiseerd.

Het kastje is bij het sluiten van de St. Jozefschool in 2002 geschonken aan de HWR. Het werd dus in het lager onderwijs door de fraters gebruikt als lesmateriaal.

Eindhoven Museum

Object van de maand: stormlamp uit de Tweede Wereldoorlog.

Deze lamp met horizontale handgreep en batterijvoeding werd tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruikt door Britse tanktroepen van de Guards Division. In 1944 hielpen zij bij de bevrijding van Eindhoven.

De lamp is lichtgewicht en handzaam, wat hem ideaal maakt voor gebruik in een werkplaats of op een rangeerterrein van de British Railways. Daarvoor was hij dan ook bedoeld, zoals blijkt uit de tekst op het hengsel: (B.R.) (M). Op het deksel is een plaatje geschroefd waarop staat: 'YA 447 S.E. Dept'.

De lamp is gemaakt van aluminium, staal en glas. Verder zit er een messing firmaplaatje op met de tekst: 'Alkaline Batteries Ltd. Redditch England type NIFE NH 10A, M.O.F.P., safety lamp approval No B 85'.

Museum de Vier Quartieren Oirschot

Tentoonstelling 'Maria & Hoop'

Vanaf 5 mei t/m 2 februari 2026 kunt u in Museum de Vier Quartieren komen kijken naar een tentoonstelling over Maria. Deze tentoonstelling maakt onderdeel uit van het themajaar 'Maria & Hoop' waarin 1000 jaar Mariaverering in Oirschot en de Beerzen centraal staat.

Iedereen kent Moeder Maria, de moeder van God. Maar wij weten weinig van haar leven. Heeft ze echt bestaan? Wie waren haar ouders? Hoe was haar leven als moeder en vrouw van Jozef? En wat betekende ze in het leven van Jezus. In het museum wordt het leven van Maria verteld aan de hand van beelden en schilderijen uit de 19e en 20ste eeuw.

Nieuwsbrieven

Deze maand ontving het HWR secretariaat diverse nieuwsbrieven van collega verenigingen. Deze zijn hier te lezen:

Nieuwsbrief Brabants Historisch Informatie Centrum – mei 2025: <https://is.gd/2gS84w>

Nieuwsbrief Erfgoed Brabant – mei 2025: <https://is.gd/WYhOnw>

Nieuwsbrief Brabants Erfgoed – mei 2025: <https://is.gd/TvgUUv>

Nieuwsbrief Brabants Heem – mei 2025: <https://is.gd/fpkMzW>

Nieuwsbrief Heemkundekring Amalia van Solms Baarle-Nassau/Hertog – mei 2025: <https://is.gd/33il4J>

Nieuwsbrief Heemkunde de Heerlijkheid Oirschot – mei 2025: <https://is.gd/WaFYjW>

Nieuwsbrief Arendonkse Werkgroep Erfgoed en Geschiedenis – mei 2025: <https://is.gd/4bs4Ba>

Nieuwsbrief CBG | Centrum voor familiegeschiedenis – mei 2025: <https://tinyurl.com/24k82pxk>

Nieuwsbrief Erfgoedhuis Veldhoven – mei 2025: <https://tinyurl.com/27jsv2ow>

Nieuwsbrief Regionaal Archief Tilburg – mei 2025: <https://tinyurl.com/23zs23cd>

Mededelingenblad Heemkundekring Weerderheem Valkenswaard – mei 2025: <https://tinyurl.com/276udhas>

Nieuwsbrief Heemkundekring Tilborch – mei 2025: <https://tinyurl.com/23c8s9vk>

Heemkunde Werkgroep Reusel heeft ook een facebook pagina. Je kunt ons vinden op: <https://www.facebook.com/heemkundereusel>

Wil jij onze Nieuwsbrief ook regelmatig ontvangen stuur dan een email naar secretaris@heemkundereusel.nl

Ook voor afmeldingen mailen naar secretaris@heemkundereusel.nl

Deze HWR nieuwsbrief en oudere afleveringen zijn terug te lezen in een archief op onze website: heemkundereusel.nl/nieuwsbrief.html

Wat is een raddraaier?

Raddraaier - Tredmolen met hijsas aan de binnenkant van de Koppelpoort in Amersfoort.

Wie in de openbare ruimte de boel op stelten zet of bijvoorbeeld een rel ontketent, wordt wel eens een raddraaier genoemd. Waar komt dit woord eigenlijk vandaan?

Antwoord geven op de vraag is nog helemaal niet zo eenvoudig. Wie op zoek gaat naar de herkomst van spreekwoorden en gezegden neemt vaak een kijkje in een boek uit begin twintigste eeuw van de bekende taalkundige F.A. Stoett (1863-1936). Hij schreef in 1912 het volgende over het woord raddraaier: “d.w.z. de aanvoerder, de aanstoker, de bewerker bijv. van een oproer; hd. ein Rädelsführer; eig. degeen, die het rad draait, waardoor eene machine in beweging wordt gebracht;”

In de databank oude beroepen H.M. Lups vonden we nog de volgende uitleg: “Werkzaam op de lijnbanen – Hield het wiel in beweging waarmee men de touwen in elkaar draaide. Was veelal kinderarbeid. De term werd ook in ongunstige zin gebruikt: aanstichter van een beweging van verzet.”

Raddraaier in de Koppelpoort

Dan is er tot slot nog een aardig verhaal over de Koppelpoort in Amersfoort die een logische verklaring biedt voor het woord. Deze stadspoort moest elke dag geopend en gesloten worden. Voor deze zware en gevaarlijke klus zouden zogenaamde ‘raddraaiers’ zijn ingeschakeld. Het ging dan doorgaans om veroordeelde misdadigers. Per keer moesten twaalf mannen de poort openen door gelijktijdig in een rad (tredmolen) te lopen. Hiermee zetten ze het schot voor de poort in beweging, maar dat was dus niet zonder gevaar. Het was bijvoorbeeld belangrijk dat men precies tegelijk begon en even snel liep. Wie het ritme niet volgde, liep het risico te vallen om vervolgens enkele botten te breken.

De Koppelpoort in Amersfoort

De historische Koppelpoort is vandaag de dag opengesteld voor het publiek. Gasten mogen tijdens een bezoek zelf in de Amersfoortse tredmolen het schot in beweging proberen te brengen. Wie daarin slaagt krijgt na afloop een ‘raddraaier’-diploma.

Bron: Historiek